

23 Μαρτίου 2020

π. Δημητρίου Στανιλοάε: Ο Σταυρός και η χαρά στη ζωή των μοναχών (μέρος 2ο)

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία / Ορθόδοξη πίστη](#)

Ο σταυρός στον τάφο του μακαρίου Γέροντα Αιμιλινού Σιμωνοπετρίτου

Συνέχεια από (1)

Πρέπει να πιστέψω απόλυτα στην επιφάνεια του κόσμου για να δοθώ μ' ένα τυφλό πάθος στις ευχαριστήσεις που μου προσφέρει. Αλλά αυτό είναι μία απάτη που περνά γρήγορα για να αφήσει πίσω της μόνο τη θλίψη.

5. Η σταύρωση της κλίσεως προς τις απολαύσεις είναι επίσης ένα μέσο για να αποφευχθούν οι άλλοι σταυροί, που οδηγούν στην απελπισία. Οι σταυροί εκείνων,

που, χάνοντας τον κόσμο χωρίς τη θέλησή τους, πιστεύουν ότι δεν υπάρχει πλέον τίποτε παρά μόνο το μηδέν.

Δεν υπάρχει ύπαρξη χωρίς σταυρό μέσα στη γήινη και παροδική ζωή. Αλλά ενώ ο σταυρός εκείνων που πιστεύουν στον Θεό, κάνει τον Θεό ορατό διά των πραγμάτων σαν μια πολύ μεγάλη αιτία χαράς, ο σταυρός εκείνων που είναι προσκολλημένοι με τρόπο αποκλειστικό σ' έναν αδιαφανή κόσμο, που θεωρείται μοναδικός, είναι μία απογοήτευση. Για εκείνον που πιστεύει αληθινά στον Θεό ο σταυρός είναι διαφανής. Διά μέσου αυτού βλέπει τον Θεό. Για τους άλλους συμβαίνει το αντίθετο. Εκείνος που πιστεύει στα εγκόσμια πέφτει κάτω από το σταυρό και χάνεται.

Ένας πατέρας της Δύσεως της πατερικής εποχής, ο άγιος Αυγουστίνος είπε: Γνωρίζω τρεις σταυρούς: Ένα σταυρό που σώζει. Είναι ο σταυρός του Χριστού. Ένα σταυρό διά του οποίου σώζεται ο άνθρωπος. Είναι ο σταυρός του καλού ληστή, του εκ δεξιών του Χριστού σταυρωθέντος. Γνωρίζω κι ένα τρίτο σταυρό, που σε κάνει να χάνεσαι για την αιωνιότητα. Είναι ο σταυρός του εξ αριστερών του Χριστού σταυρωθέντος ληστή. Οι τύποι αυτών των ανθρώπων, των δύο ληστών, αντιπροσωπεύουν όλη την ανθρωπότητα. Ο σταυρός του ληστή του εκ δεξιών παίρνει μέσα του, παίρνει επάνω του το σταυρό του Χριστού και σώζεται. Ο σταυρός του αριστερού ληστή αντιπροσωπεύει τη μερίδα εκείνη των ανθρώπων, που δεν δέχονται το σταυρό του Χριστού και χάνονται. Γενικά όμως το σταυρό δεν μπορούμε να τον αποφύγομε κατ' ουδένα τρόπο.

6. Η ζωή της προσευχής των μοναχών δείχνει ότι είναι μαζί με τον Θεό. Ένας θεολόγος ο π. Σμέμαν, είπε προσφάτως σ' ένα Συνέδριο: «Η λειτουργία είναι η εμπειρία της εσχατολογίας, της βασιλείας του Θεού. Απ' εδώ αρχίζει η χαρά μέσα στην Ορθόδοξη Λειτουργία. Γιατί ζούμε την οριστική συνάντηση με τον Θεό. Από εδώ πηγάζει η χαρά της ορθοδόξου Λειτουργίας, η χαρά της μοναχικής ζωής ιδιαίτερα».

Ένας αγγλικανός μοναχός με ερώτησε κάποτε όταν είχα δώσει μια ομιλία. «Πώς διαφυλάξατε την εμπειρία του μυστηρίου μέσα στην θεία λατρεία; Γιατί εμείς τη χάσαμε». Του απάντησα: **Το μυστήριο είναι η εμπειρία της παρουσίας του Θεού.**

Απ' εδώ προέρχεται η χαρά των ορθοδόξων πιστών μέσα στη θεία Λειτουργία. Ξεπερνούν τις φιλονικίες τους και αισθάνονται πάλι ένα εν τω Θεώ, λησμονώντας τα μεταξύ τους λάθη. Ο μοναχός ζει πάντοτε σχεδόν διά της αδιάλειπτου προσευχής, αυτή την εμπειρία να είναι με τον Θεό.

Το μοναστήρι είναι το Θαβώρ. Ο μοναχός πραγματοποιεί μέσα σ' αυτό την επιθυμία του Πέτρου: «καλόν ἔστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι». Ας κάνομε τρεις σκηνές για να μένομε εδῶ επάνω (Ματθ. 17,4). Το θείο φως ακτινοβολεί από το πρόσωπο του Χριστού. Οι μοναχοί ἔχουν ξεχάσει αυτόν τον κόσμο. Η αίσθηση της παρουσίας του Θεού αναπληρώνει τη θύμησή του. Και αυτό συμβαίνει, διότι με την προσευχή ξεπερνούν και αποθέτουν τις μέριμνες του κόσμου. Οι ησυχαστές ἔβλεπαν διά της προσευχής το θείο και ἀκτιστο φως ἢ το πρόσωπο του Χριστού μέσα στο θείο φως.

Το πρόσωπο κάθε ανθρώπου, που βρίσκεται σε κοινωνία και ἔνωση μετά του Χριστού, ακτινοβολεί από φως. Πραγματικά ἡ ἀληθινή ἔνωση δεν πραγματοποιεῖται παρά μόνον διά του Χριστού. Στο πρόσωπό του, αὐτή ἡ αίσθηση της παρουσίας του Θεού, εἶναι ἤδη ἕνα φως. Εἶναι ἡ πρώτη ἔννοια που παρουσιάσθηκε στον κόσμο. Και εἶναι ἡ μεγαλύτερη χαρά. Η συνεχῆς αίσθηση της παρουσίας του Ἰησοῦ με τὴν ἀγάπη του εἶναι ἕνα φως και μία ἀνέκφραστη και ἀναφαίρετη χαρά. Ἀλλά ἀνεβαίνει ὁ μοναχός στο Θαβώρ μέσα στην ἀπαστράπτουσα λαμπρότητα του προσώπου του Χριστού, ἀφήνοντας κάτω τα πράγματα και τα φῶτα του κόσμου. Ὁ Μωυσῆς ἀνέβηκε στο Σινά, ἀφήνοντας κάτω τα πράγματα του κόσμου, για να προσευχηθεῖ στον Θεό. Αὐτή ἡ εγκατάλειψη του κόσμου και των πραγμάτων του εἶναι ἕνας σταυρός, διότι δεν γίνεται εὐκόλα, ἰδίως στην ἀρχή. Και ἰδού γιατί ἡ χαρά πηγάζει ἀπό τὴν προσπάθεια του σταυροῦ. Και ἰδού γιατί ὁ σταυρός εἶναι μία κλίμαξ τὴν ὁποίαν ἀνεβαίνομε ὅταν πιστεύομε, ὅπως παρουσιάζεται πολλές φορές στις εἰκόνες που παρουσιάζουν τὸ μοναχό να ἀνέρχεται ἐπὶ τῆς κλίμακος. Ἰδού, λοιπόν γιατί δεν ὑπάρχει χαρά ἀληθινή χωρὶς τὸ σταυρό και ἰδού γιατί δεν ὑπάρχει σταυρός ἀπαρνήσεως χωρὶς τὴν βαθειά εσωτερική χαρά. Αὐτός ὁ σταυρός διώχνει τὸν πέπλο, που καλύπτει τὸν κόσμο και διά του σταυροῦ βλέπομε τὸ φως του προσώπου του Χριστού.

Κάθε καθαρὴ συνάντηση, κάθε ἐπικοινωνία βαθειά με ἕνα πρόσωπο, φέρει τὸ φως και τὴ ζωή. Ἀλλά αὐτὴ ἡ βαθειά και ἀληθινὴ κοινωνία με ἕνα πρόσωπο δεν μπορεῖ να πραγματοποιηθεῖ παρά μόνον ἐν τῷ Θεῷ. Και ἡ πλέον πλήρης και ἀληθινὴ και φωτεινὴ κοινωνία εἶναι ἡ κοινωνία με τὸ πρόσωπο του Χριστού. Κι εἶναι ὁ σταυρός που μας χαρίζει αὐτὴ τὴ θέα του προσώπου του. Διότι χωρὶς να εξαφάνισαι τὸν κόσμο, τὸν κάνει διαφανή, τὸν κάνει να ακτινοβολεῖ φως, ἀπὸ τὸ φως του προσώπου του Χριστού.

Στον Κανόνα του Σταυροῦ, στους εἴκοσι τέσσαρες οἴκους λέγομε: «Χαίρε, δι' οὐ εὐλογεῖται ἡ κτίσις, χαίρε, λαμπτήρ τῆς ἄνω λαμπρότητος. Χαίρε, κρατήρ του νέκταρος ἐμπλεως, χαίρε χαράς τῆς ὄντως σημείου».

7. Ἡ λησμοσύνη του κόσμου δεν σημαίνει ἀδιαφορία για τὴ σωτηρία των

ανθρώπων. Οι μοναχοί, ακόμα και οι πιο αυστηροί ερημίτες, προσεύχονται για τους ανθρώπους και τους παρηγορούν περισσότερο από τους άλλους. Γιατί έχουν το αισθητήριο καθαρό και διακρίνουν τα προβλήματα και τις θλίψεις που βασανίζουν τους ανθρώπους. Βλέπουν τη μηδαμινότητα των προβλημάτων αυτών, την ποταπότητα των απροσδόκητων συμβάντων που γίνονται αιτίες μεγάλων θλίψεων, και τους τονίζουν αυτό ακριβώς, καθώς επίσης και την ασύγκριτη χαρά που τους αναμένει στη βασιλεία των ουρανών και τους βοηθούν αληθινά.

Δείχνουν στους ανθρώπους μια αγάπη, πολύ πιο μεγάλη και αληθινή από τους άλλους, γιατί βλέπουν την αξία τους και τον αιώνιο προορισμό τους. Γιατί βλέπουν ότι μέσα στον πλούτο της αιωνίου ζωής του καθενός, εισέρχεται σαν μέσα σε μια μεγάλη κοινωνία, εκείνο, που φέρει κάθε άνθρωπος σαν αγάπη και σαν μοναδική πνευματική ομορφιά. Δεν υπάρχει σταύρωση χωρίς ένα άνοιγμα αγκάλης για να αγκαλιάσουμε τους άλλους. Αυτό αναφέρεται στους οίκους του Σταυρού: «Ήπλωσες τας παλάμας διά να αγκαλιάσεις τον κόσμο».

Ταυτόχρονα οι μοναχοί δίνουν στους ανθρώπους τη δύναμη να περιορίσουν τον εγωισμό τους. Τους δίνουν τη δύναμη για αλτρουισμό, για να σηκώσουν και αυτοί ένα σταυρό απαρνήσεως και τοιουτοτρόπως τους κάνουν μετόχους της δικής τους χαράς.

Έχει παρατηρηθεί ότι οι μοναχές στη Ρουμανία είναι ειρηνικές και πολύ χαριτωμένες στη διακονία τους. Ένας παλαιός αγγλικανός μοναχός, βλέποντας τις μοναχές της Ρουμανίας, έγραφε σ' ένα περιοδικό της Δύσεως γεμάτος θαυμασμό. Αυτές οι μοναχές τρέχουν πάντα με χαρά και υπηρετούν τους άλλους. Βεβαίως υπάρχει μια σοβαρότητα μέσα σ' αυτή την ειρήνη και τη χάρι που την κάνει πιο βαθιά. Αντίθετα στην χαρά των ανθρώπων, που κυριαρχείται από τις επιθυμίες και τις απολαύσεις, οι όποιες προέρχονται από την επιφανειακή πλευρά του κόσμου, υπάρχει κάτι το ασταθές και ευμετάβλητο, που την κάνει να περνά γρήγορα και να μεταβάλλεται σε θλίψη μέσα σ' ένα αίσθημα κενού.

Συνεχίζεται....

Φωτογραφία: Zbigniew Kosc